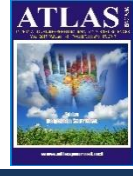

ATLAS INTERNATIONAL REFERRED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

ISSN:2619-936X

Article Arrival Date: 06.05.2018

Published Date:27.07.2018

2018 / July

Vol 4, Issue:10

Pp:556-565

Disciplines: Areas of Social Studies Sciences (Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences)

1930'LARIN DÜNYASINDA TÜRK TARİH TEZİNİ ANLAMAK VE TARİH IV KİTABI ÖRNEĞİ

UNDERSTANDING THE TURKISH HISTORY THESIS IN THE WORLD OF 1930S AND
THE SAMPLE OF TARIH IV BOOK

Dr. Öğretim Görevlisi, Hacer KARABAĞ

Uludağ Üniversitesi AİİT Bölüm Başkanlığı, hkarabag@uludag.edu.tr, Bursa/Türkiye

ÖZET

Tarih, insanın aklını kullanarak, çevresini anlamak ve onu etkilemek için yaptığı uzun mücadeledir. Fakat çağdaş dönem keskin bir şekilde bu mücadeleyi genişletmiştir. İnsan şimdi yalnızca çevresini değil, kendisini de anlamaya ve etkilemeye çalışmaktadır. Bu durum hem akla hem de tarihe yeni bir boyut eklemiştir.

Bu çalışmada ilk olarak, millet-inşa süreci ile ilgili geliştirdikleri milliyetçilik kuramları ile Benedict Anderson ve Anthony D. Smith'in düşünceleri üzerinden kuramsal bir giriş yapılacaktır, ardından Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'nin bu süreci nasıl geçirdiği anlatılacaktır. Daha sonra ise, Türk Tarih Tezi'nin içeriği ve işlevinden bahsedilecek ve son olarak da ön çalışmasına 1929 yılında başlanmış ve 1931 yılında yayımlanmış dört ciltlik lise tarih kitabı Tarih'in dördüncü cildi, Tarih IV kitabı, bu bağlamda incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Tarih Eğitimi, Milliyetçilik, Tarih IV Kitabı.

ABSTRACT

History is a long struggle that the human being makes by using his/her mind to understand his/her surrounding and to influence it. However, modern era has expanded this struggle severely. Now human being is trying to understand and influence not only his surroundings, but also himself/herself. This situation has added a new dimension both to mind and to history.

In this study, firstly, a theoretical introduction will be made over the thoughts of Benedict Anderson and Anthony D. Smith by nationalism theories that they developed regarding the nation-building process, and then, the fact how Turkey has got through this process in the first years of Republic will be explained. Afterwards, will be mentioned of the content and function of the Turkish History Thesis, and finally the fourth volume, the book Tarih IV, of the high school history book History of four volumes, of which its preliminary study was started in the year 1929 and published in the year 1931, will be examined within this context.

Key Words: History Education, Nationalism, Tarih IV Book.

1. GİRİŞ

Tarih eğitimi, yeni kurulmuş devletler için millet-inşa amacı çerçevesinde kullanılabilecek çok önemli bir araçtır. Tarih anlatımını oluşturmada yararlanılan hammaddeler hemen hemen sınırsızdır. Sınırsız seçenek içerisinde geliştirilen iyi bir tarih anlatımı, toplumun bütünleşmesini, gelecekte kendini yenileme ve yeni koşullara uyum sağlama kapasitesini etkiler. Genç Türkiye Cumhuriyeti de tarih eğitiminin bu kabiliyetini kullanmış, kurulduğu 1920'li yıllardan günümüze kadar hem geleneksel eğitim mecralarında hem de medya gibi kitle eğitim araçlarında tarih yazımı üzerinden geçmişi ve geleceği şekillendirmeye çabalamıştır. Tarih ders kitapları, bir ulus kimliğinin ve ortak bir geçmiş algısının yaratılması ve ulus-devlete bağlılığın artırılmasının yanı sıra, güncel durum ve olayların anlamlandırılması ve yorumlanmasında da önemli bir rol oynamaktadır(Korostelina, 2008,25). Bernard Lewis'in "İnsan yeni bir gelecek istediğinde yeni bir geçmiş arar"(Lewis, 1976, 11'den akt: Copeaux, 2006, 38) cümlesiyle ifade ettiği gibi, 1930'larda Türk tarihçileri de yeni rejimi inşa edebilecekleri yeni bir tarih anlatımı oluşturma çabası içerisine girmişlerdir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Milliyetçilik, gerek son yüzyılda dünya siyasi haritasında yol açtığı ciddi sınır değişiklikleri, gerek elinde tuttuğu siyasi güç gerekse de küreselleşen dünyada hala gücünü koruyabilmesiyle neden olduğu kafa karıştırıcı ikilem sebebiyle hem gündelik hayatı hem de akademi dünyasını meşgul eden bir olgudur. Milliyetçiliğin modern bir olgu olması üzerinde literatürde çok da büyük bir fikir çatışması olmasa da, bu alanda kuram üreten araştırmacılar, milletlerin ve milliyetçiliğin ortaya çıkış şekli ve süreci üzerinde kafa yormaya ve fikirsel çatışmalara girmeye devam ediyorlar. Benedict Anderson ve Anthony D. Smith bu tartışmalar içerisinde şüphesiz önemli yere sahip iki isim.

Bir Güneydoğu Asya uzmanı olan Anderson ile başlamak gerekirse, 1983 yılında yayımlanan kitabı *Hayali Cemaatler* (Anderson, 2007), aynı yıl Ernest Gellner ve Eric Hobsbawm tarafından yayımlanan diğer önemli milletçilik kuramı kitaplarını gölgede bırakacak bir etkiye sahip oldu. Anderson'a göre, millet ve milliyetler özel bir kültürel sürecin ürünüdürler. Anderson, kendi millet tanımını “hayal edilmiş siyasi bir topluluk- hem sınırlı hem de egemen olacak şekilde hayal edilmiş bir topluluk” olarak yapar (Anderson, 2007,20). Milletler *hayal edilmiştir*, çünkü çok az sayıda insanın yaşadığı köy toplulukları istisna olarak kabul edilirse, hiçbir topluluğun üyesi, ait olduğu bu topluluğun tamamını birebir tanıyamaz; aksine çok az bir kısmını tanır, geriye kalanları ise tahayyül eder. Millet *sınırlı* bir topluluktur çünkü içerideki “biz” hissini yaratmak için, sınırların ötesindeki “öteki” hissini yaratılması gerekmektedir. Millet *egemen* bir topluluktur çünkü kendinden önceki egemenlerin, yani din ve hanedanlıkların ertesinde gelişmiştir (Anderson, 2007,20). Anderson, toplulukların “gerçek” ya da “sahte” oluşuyla ilgilenmek yerine, onların hangi şekilde hayal edildikleri üzerinde durur. Bu doğrultuda, post modern bir yöntem olan jeneolojiyi (soy bilimi) kullanarak, millet ve milliyetçiliği doğuran kültürel yapımların zaman içerisinde yaşadığı gelişmeleri ve anlam değişikliklerini inceler. Hayal edilmiş toplulukların nasıl ortaya çıktığı konusunda, Anderson dört sebep ortaya koyar. Bunlardan ilk ikisi, önceki egemenler din ve hanedanlıkların önemini yitirmeye başlamasıdır. Üçüncü etken ise değişen zaman algısıdır. Anderson, Ortaçağ'ın geçmiş-şimdi-gelecek algısından kopuk, her şeyin önceden Tanrı tarafından belirlendiği bütünlük bir zaman algısından, bu üçlünün birbirinden farklı olduğu ama birbirini etkilediğini kabul eden bir zaman algısının yerleşmesinden bahseder. Böylece, geçmişten gelip, şimdi var olan ve gelecekte de var olacak olan bir millet tahayyülü mümkün kılınmış olur (Anderson, 2007, 26-38). Hayal edilmiş toplulukların ortaya çıkışını sağlayan son etken ise kapitalizmin yayıncılık sektörüne giriş yapması ve dolayısıyla yayıncılığın hedef kitesinin Latince bilen seçkinlerden, daha geniş bir kitleye doğru evrilmesidir (Anderson, 2007,52).

Anthony D. Smith'in milliyetçilik kuramına baktığımızda ise ilkçi (primordialist) ve modernist bakış açılarına bir eleştiri ve bunlar arasında bir ara yol olarak ortaya koyduğu etno-sembolcü görüşle karşılaşırız. Milleti “tarihi bir toprağı paylaşan, ortak mitleri ve tarihsel anıları, kitlesel bir kamu kültürü, ortak ekonomisi, tüm üyeleri için geçerli hak ve ödevleri ve belirli bir ismi olan insan topluluğu” (Smith, 2009, 14) olarak tanımlayan Smith, millet kimdir sorusuna ise etnik kökenlere bakarak cevap verir. Etnik topluluk terimi yerine *etni* terimini kullanan Smith, *etnilerin* altı temel özelliği olduğunu söyler: ortak bir isim, en azından bir tane ayırt edici kültürel özellik, ataların ortak olduğuna yönelik bir efsane, ortak tarihsel anılar, bir anavatana bağlı olma hissi ve dayanışma duygusu (Smith, 2009,21). Bu öğelerin öznel ve kültürel olmasından hareketle, Smith'in milletlerin ezelden beri var olduğunu söyleyen ilkçi yaklaşımdan ayrıldığını söylemek mümkündür.

Smith, millet öncesi *etnileri* de yatay ve dikey etnik topluluklar olarak ikiye ayırır ve milletleşme süreçlerini farklı şekilde anlatır. Yatay etnik topluluklar, toplumun üst sınıfının oluşturduğu, toplumun alt kademesindeki diğer unsurları ile bir araya gelmeyen ve fakat diğer toplumlardaki üst sınıflarla bir çeşit aristokratik dayanışma çerçevesinde iyi ilişkiler kuran topluluklardır. Bu tür yatay toplulukların millete dönüşüm sürecinde, Smith aristokrasinin, toplumun diğer kesimlerine ihtiyaç duymaya başlamasının önemli olduğundan bahseder. Bürokratik devletin elinde bulundurduğu vergi toplama ve askere alma gibi yöntemlerle, aristokrasi, toplumun diğer kısımlarını kendi bünyesine katmaya çalışır. İngiltere, İsveç, İspanya ve Fransa bu tür bir dönüşümün örneklerini oluşturur (Smith, 2009,55). Öte yandan, dikey etnik topluluklar ise toplum içinde daha kapsayıcı fakat diğer toplumlara karşı daha dışlayıcı bir özellik taşıırken, toplum içindeki farklı sınıflar, ortak gelenekler etrafında bir araya geliyordu. Dikey etnik toplulukların milletleşme sürecinde, Smith, aydınların rolüne dikkat çeker ve aydınların o güne kadarki edilgen durumdaki kitleleri etken konuma getirme görevine sahip

olduğundan bahseder. Bu sorumluluk çerçevesinde, aydınların elinde iki seçenek bulunur: Toprağa, memlekete duyulan bağlılığın güçlendirilmesi ya da o topluluğun geçmişinde bulunan bir “altın çağ” miti yaratılıp bu nostalji üzerinden bir milletleşme sürecinin yaşanması.

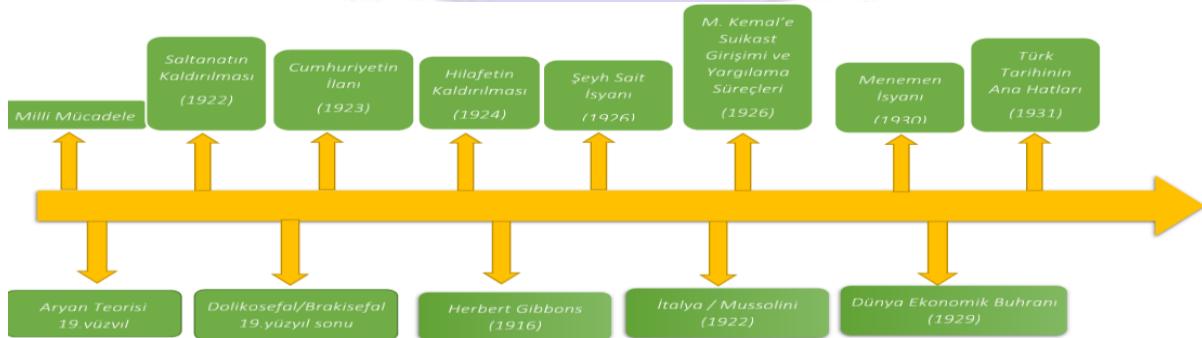
Milletlerin ortaya çıkmasının ardından, milliyetçilik düşüncesi de yayılmaya başlamıştır. Smith'e göre milliyetçiliğin beş farklı tanımı olsa da (Smith, 2009,72), milliyetçiliğin “milli iradeye ilişkin bir kültürel doktrin, milli hedeflerin gerçekleşmesine yönelik reçeteleri içeren bir ideoloji” ve “milletin hedeflerini -milli iradeyi- hayata geçirmeyi amaçlayan bir toplumsal ve siyasal hareket” tanımları daha büyük önem taşır (Özkırmı, 2008, 226).

Gerek Anderson'da gerekse Smith'te tarihsel mitlerin ve bu mitlerin tarih olarak yeniden yazılmasının önemi ortadadır. Bu konuda özellikle eğitim önemli bir paya sahiptir. Konu ile ilgili Smith şunları aktarmaktadır: “*Milli kimlik, bugün toplumsal düzen ve dayanışmanın meşruiyeti bakımından temel müracaat noktası haline gelmiştir. Milli kimlikler, topluluk içindeki bireyler için daha samimi, içsel işlevler de yerine getirirler. En bariz olanı fertlerin “uyruklar” ve “yurttaşlar” olarak toplumsallaştırılmalarıdır. Bugün bu çoğu rejimin milliyetçi kültürel sahiçilik ve birlik ideallerinin etkisi altında büyük bir gayretkeşlikle takipçisi oldukları, bu sayede devlet otoritelerinin milli hars ile ayırt edici, türdeş bir kültürü aşılamaı umdukları zorunlu, standart kamu eğitim sistemleriyle sağlanmaktadır. ...Bayrak, para, marş, üniforma, anıt ve kutlama, gibi sembollerle topluluk fertlerine ortak mirasları, kültürel yakınlıkları hatırlatılır, ortak kimlik ve aidiyet duyguları güçlendirilir.*” (Smith, 2009, 35). Anderson da ise şu satırları görmekteyiz: “*Yeni devletlerin ulus inşa etme politikalarında, gerçek, popüler bir milletçi coşku ile kitle iletişimi, eğitim sistemi, idari düzenlemeler ve benzeri yollarla sistematik, hatta Makyavelci bir tarzda milliyetçi ideolojinin yaygınlaştırılmasını sıklıkla yan yana görebiliyoruz.*” (Anderson, 2007,129).

Tarihsel mitler, milletlerin ilk önce inşa edilmesinde, daha sonra ise yeniden üretilmesinde büyük rol oynarlar. Bu mitleri sistemli bir hale getiren tarih yazımı da inşa sürecini ve sonunda elde edilen ürünü daha yapısal ve kalıcı hale getirir. Devletin hem mitleri hem de tarihi değiştirmedeki yeteneği de Smith'in yukarıda ortaya koyulan ve milliyetçiliği ideoloji ve toplumsal/siyasal hareket olarak gören bakışını doğrular niteliktedir. Çünkü tarih disiplini ile ilgili bilinmesi gereken en önemli nokta, tarihin geçmişin birebir kopyası olmadığı; aksine, sadece geçmişini inceleyen bir disiplin olduğudur. Bu nedenle, Dilthey'e göre hiçbir tarihsel olgu, arşiv ve belge tek başına bir anlam ifade etmez ve tarihçi tarafından yorumlanmaya ihtiyaç duyar. Bu yüzden tarih kitaplarında okuduklarımız ve tarih derslerinde öğrencilere aktarılanlar geçmişin doğrusu değil, tarihçinin doğrularındır (Akınoğlu ve Arslan, 2007, 139).

3. TÜRK TARİH TEZİ'NE GİDEN YOL

Tarih bilimi, olay ve olguları değerlendirirken onları bulunduğu zaman ve mekân içerisinde ele almaktadır. Zaman ve mekândan bağımsız ele alınan olaylar, konunun bütünsel değerlendirilmesine engel teşkil etmektedir. Halil İnalcık: “*Fiziki ilimlerde zaman boyutu yoktur, bir fiziki hadiseyi, olayı biz laboratuvarında, herhangi bir yerde, herhangi bir zamanda tekrar edebiliriz. Fakat tarihte mutlaka zaman ve mekân vardır. Tarih bilgisinin boyutları zaman ve mekândır. Bir hadise, tarihi bir hadisenin ne zaman olduğu, 100 sene önce mi, 1000 sene önce mi olduğu çok önemlidir.*” diyerek bu konuya açıklık getirmektedir. Biz de Türk Tarih Tezi'ni, Türkiye'de ve dünyada gerçekleşen olaylarla birlikte ele almaya çalışacağız. Aşağıda bu bağlamda hazırladığımız zaman çizelgesini görebilirsiniz.

Şekil 1: Zaman Çizelgesi

Zaman çizelgesinin üst satırında ülke içerisindeki, alt satırında ise dünyada gerçekleşen önemli olaylardan seçtiğimiz başlıklar görülmektedir. Ülke içindeki gerçekleşen olayları bütünsel olarak değerlendirdiğimizde, ulusal bir savaş sonrası yeni bir rejim oluşturulduğu ve bu rejime karşı oluşan muhalefetle mücadele edildiğini görmekteyiz. Muhalefet kendisini dinsel söylemlerle meşru kılma yolunu tercih ettiği için Türk Tarih Tezi milliyetçi söylemleri kendisine dayanak edinecektir. Yine iç politikada gerçekleşen önemli bir olay, Mustafa Kemal'e suikast girişimi ve sonrasında başlayan yargılama süreçleridir. Bu olay ise Türk Tarih Tezi'nde Mustafa Kemal merkezli bir tarih anlatımının ortaya çıkmasına sebep olmuş ve bu yol ile yargılama süreçlerinin haklılığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Dünyada gerçekleşen olaylara baktığımızda 19. yüzyıldan itibaren Batılılar tarafından öne sürülen Aryan Tezi ve özellikle Birinci Dünya Savaşı sonrası milliyetçiliğin yükselişe geçmesi Türk Tarih Tezini şekillendiren olaylar olmuştur.

Aryan Teorisinin Türk Tarih Tezi üzerindeki etkisini inceleyen Ulaş Töre Sivrioğlu, Türk Tarih Tezi doğrultusunda hazırlanmış Türk Tarihinin Anahatları isimli kitabın kaynakçasının tamamının yabancı kaynaklardan oluştuğunu ifade etmektedir (Sivrioğlu, 2015, 3).

“Türk Tarih Tezi'nin ilk büyük iddiası olan “medeniyetin Orta Asya'da doğduğu” iddiası ele alındığında; bu tezin ilk kez, Türk araştırmacılarından neredeyse 150 yıl öncesinde, Avrupalı tarihçiler tarafından savunulduğu görülmektedir... “HintAvrupalılar”, “İndo-Germenler” veya ırkçı kesimlerin daha çok tercih ettikleri isimleriyle “Âriler” veya “Aryanlar” adı verilen bu topluluğun binlerce yıl önce büyük bir medeniyet kurduğu ve göçlerle dünyaya medeniyetlerini yaydığı iddia edilmiştir (Sivrioğlu, 2015, 4).

Yine Türk Tarih Tezi'nde sıkça üstünde durulan, Türklerin atı evcilleştirdiği, tekerleği kullandıkları ve gittikleri yerlere kültürlerini taşıdıkları ifadeleri de Aryan Tezlerinde Ariler için yer alan bilgilerdir.

Sivrioğlu bu ifadelerden sonra şu tespitite bulunmaktadır: *“Yukarıdaki metinler bazı ufak değişiklikler yapılmak şartıyla Türk tarihçiler tarafından benimsenmiştir. Âriler'in rolünün Türklere verilmiş hatta gerçek Ârilerin Türkler olduğu iddia edilmiştir. Türk Tarih Tezi'nin tarih öğretmenlerine tanıtıldığı 1932'de düzenlenen I. Türk Tarih Kongresi'nin açılış tebliğinde ve diğer birçok sunumda temel olarak Âri teorilerine cevap verilmiştir. Açılış tebliğinde Afet İnan, “Orta Asya'nın medeniyetin beşiği olduğunu Avrupalı âlimlerin de kabul ettiğini; ancak bu medeniyeti oluşturan gerçek Ârilerin Türkler olduğunu” vurgulamıştır.” (Sivrioğlu, 2015, 6).*

Türk Tarih Tezini ortaya çıkaran bir diğer faktör de ırkçılık çalışmalarıdır. Özellikle 19. yüzyılda hızlanan ırkçılık söylemleri, sömürgeciliği meşru kılmak amaçlı ortaya çıkmıştır. İnsanların fiziksel özellikleri, deri, saç, vücut yapısı ve hatta kulak kiri üzerinden yapılmış sayısız araştırma söz konusudur (Ünlütürk, 2015, 96). Özellikle de Darwin'in “Evrin Teorisi”ni kendilerine temel edinen bu çalışmalar, beyaz ırkı evrimini tamamlamış ve bu yüzden yönetme hakkına sahip, üstün ırk olarak resmetmektedirler. Bu bağlamda Aryan teorisyenlerinin büyük çoğunluğu özellikle de Kuzey Avrupa kökenli bilim insanları prehistorik Aryanların, dolikosefal kafataslı ve uzun boylu Nordik ırkın üyeleri olarak kabul etmişlerdir. Onlara göre dolikosefal ırklar doğuştan yetenekli, üstün insanlardır ve diğer ırkları yönetme gücüne sahiptirler (Sivrioğlu, 2015, 11). Dolikosefal Aryanlar tezine, brakisefal kafatasının yaygın olduğu İtalya ve Fransa'da antropologlar karşı çıkmışlar ve Ârilerin dolikosefal, uzun boylu ve sarışın olduğunu savunan Kuzey Avrupalı Âri tezlerini reddederek, gerçek Aryanların brakisefal kafatasına sahip, esmer ve kısa boylu olduklarını iddia etmişlerdir (Sivrioğlu, 2015, 11). Bu tartışmalar Avrupa'da sürerken Türk antropolojisi henüz doğum aşamasındadır ancak hızlı biçimde bu tartışmaya kanalize olmuştur. Anadolu Türklerinin büyük bölümü brakisefal kafatasına sahip olduğu için dönemin Türk antropolojisi Alpin Adamı Tezinin hararetli bir savunucusu olmuştur (Sivrioğlu, 2015, 13).

Türk Tarih Tezinin ortaya çıkışını etkileyen bir diğer faktör de Anadolu'yu hedef alan ve sömürgeciliğin “psikolojik harp” kısmını oluşturan kimi tezleri çürütme amacıdır. Bu bağlamda ilk olarak, Amerikalı Herbert Gibbons'a ait 1916 tarihli Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluşu adlı eseri ele alabiliriz. Gibbons, Osmanlı Devleti'nin nüfus olarak Rum ve Türklerden “melez bir ırk”a dayandığı, kurumlarını Bizans'tan aldığı yönünde tezler öne sürmektedir. Onun teorisine göre *“Osman ile halkının Bizanslılarla temasa gelinceye kadar hiçbir tarihleri yoktu.” (Gibbons, 2017, 25) ve*

Osmanlıların başarılarının temel sebebi de büyük bir çöküntü içerisindeki Bizans Devleti'ne komşu olmalarıydı. Yine Gibbons eserinde, Hammer'den Osman Gazi'nin rüyasını naklettikten sonra :“*Fakat vazıhan görülyüyor ki Osman ve aşireti Söğüd'e gelip yerleştikleri zaman müşrik idiler*” (Gibbons, 2017, 21) diyerek Osmanlıların sonradan Müslüman olduklarını öne sürmektedir. Gibbons'ın ısrarla üzerinde durduğu bir diğer konu da küçük bir aşiretin kısa sürede büyük bir coğrafyaya hâkim olması konusudur. Gibbons konu ile ilgili: “*Orhan'ın saltanatının nihayetinden evvel küçük Söğüt köyünde Osman'ın etrafında toplanmış olan Asyalı sergüzeştçiler nüvesi yarım milyona varmıştı. Bu tabii bir artma olamazdı. Şarktan gelen göçebelerin iltihakıyla da mümkün değildi...Orhan milletini bulunduğu yerlerdeki unsurlardan teşkil etmiştir. Bunların çoğu Rum idi.*” (Gibbons, 2017, 53-54) yorumunda bulunmaktadır.

1930'larda Türk Tarih Tezi'nin şekillenmesinde bir diğer etkili olan kişi de Roma İmparatorluğu dönemine atıfta bulunarak, İtalyan topraklarını genişletme arzusunu dile getiren Mussolini olmuştur. Mussolini dış politikanın ülke içindeki problemleri (açlık, sosyal mücadele vs.) çözmek için önemli bir araç olduğunu düşünüyor ve dış politika ile ulusun saygınlığını ve uluslararası alandaki yerini güçlendireceğine inanıyordu. Buradan yola çıkarak, Mussolini, 20. Yüzyılın Sezarı olacak ve Akdeniz'e (Mare Nostrum) hâkim olacaktı. (Brighi, 2013, 77 'den akt. Yavaş, 2017, 116) İşaret ettiği coğrafya itibarıyla Anadolu'yu da tehdit eden bu söylemler Türk Tarih Tezinin oluşumunun itici güçlerinden bir diğeridir. Bu bağlamda Türk Tarih Tezi'nde Anadolu'nun en eski sakinlerinin Türkler olduğu savunulmuştur. Hatta İtalyanların atası olarak görülen Etrükslerin de Türk olduğu ileri sürülmüştür.

Sayıdığımız bu etkenlerin haricinde, 1870'lerden itibaren Batı Avrupa'da yayımlanan birçok çalışma da Türk milletinin geçmişini keşfetme sürecini hızlandırmış ve Türk Tarih Tezi'ne de esin kaynağı olmuştur. Bu çalışmalardan ilki Türk Tarih Tezi'nin hazırlanmasından yaklaşık 60 yıl önce kaleme alınan 1872 tarihli James Fergusson'a ait “Rude Stone Monuments” adlı eserdir (Fergusson, 1872). Fergusson pek çok ülkede dolmenler üzerinde yaptığı incelemeleri neticesinde, Avrupalıların en eski atalarının Turan kanına sahip olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir: “*Doğuda Çin'den başlayarak, Tataristan'da, Hindistan'da, İran'da farklı isimlerle adlandırılan Moğollar ve Tatarlar, Yunanistan'da Pelasgiler, İtalya'da Etrüksler, Keltler'den önce Avrupa'da dolmen inşa eden Turan ırklarıdır.*”(Fergusson, 1872, 30-31). Yine Fergusson çalışmasında Avrupa'nın dolmen inşa edenlerinin kesinlikle Aryan ırkından olmadığını vurgulamaktadır (Fergusson, 1872, 508).

Bahsedebileceğimiz bir diğer önemli eser 1899 yılında “*Asya Tarihine Giriş: Türkler ve Moğollar*” adlı Necip Asım tarafından Türkçeye çevrilen, Léon Cahun'a ait olan “*Introduction a l'histoire de l'Asie: Turcs et Mongols des origines a 1405*” isimli eserdir. Eser, Türk tarihini bütüncül bir şekilde ortaya koyan ve Türk tarihinin Orta Asya safhasını ciddi bir şekilde ele alan ilk eserlerden biri olması dolayısıyla Türkçülük-Turancılık fikirleri açısından büyük etki yaratmıştır. (Akbaba, 2017,542).

Türk Tarih Tezi'nin ortaya çıkmasında en önemli etkiye sahip eser, Atatürk'ün özel isteğiyle 1928 yılında “Cihan Tarihinin Ana Hatları” olarak Türkçe'ye çevrilen, H.G. Wells'e ait “The Outline of History” isimli eserdir. Wells eserinde tarihin, ancak disiplinlerarası bir çalışma ile insanlığın bir bütün olarak, birlikte gelişen ve ortak bir amaca doğru ilerleyen bir bakış açısıyla ele alınması gerektiğinin altını çizmektedir (Wells, 1920, 500). Türk tarihçileri, Wells'in kitabı ve tarih görüşünü esas alarak, Türk tarihini dünya tarihi içerisinde ve insanlığın gelişmesine katkıda bulunan parçası olarak ele almışlardır. Bir yandan da Afet İnan'ın hocası, İsviçreli antropolog Eugene Pittard'ın etkisiyle Türk tarihçiliği fiziki antropolojiye yönelmiş, bu alanda gerçekleştirilen dünya çapında saygın çalışmalarda elde edilen verilerle yeni tarih tezi desteklenmiştir.

4. TÜRK TARİH TEZİ

4.1.Tezin Amaçları

Yukarıda bahsedilen kuramsal ve tarihsel açıdan Türk Tarih Tezi'ne baktığımız zaman, tezin, “evrensel boyutuyla, Türk ulusuna dünya uygarlığı içinde bir yer bulma; ulusal boyutuyla da Türklere ulusal bir bilinç verme çabasının bir ürünü” olduğunu söyleyebiliriz (Kabapınar, 2001, 151). Türklerin, Avrupa'da uzun yıllardır uygarlığa hiçbir katkısı olmayan, bunun tam tersine uygarlık yıkıcı bir ulus olarak gösterilmesi, Türk Tarih Tezi'ne bu genel kanıyı yıkmak gibi bir vasıf yüklemektedir. Batıdaki bu inanışın, Türk aydını üzerindeki yansımaları ise aşağılık duygusuydu (Aydemir, 1999, 407).

Afet İnan, Fransızca coğrafya kitaplarından birinde Türklerin sarı ırktan olduğunun yazılmasını ve Atatürk'ün bu konuya tepkisini şöyle aktarır: “1928 yılında Fransızca coğrafya kitaplarının birinde Türk halkının sarı ırka mensup olduğu ve Avrupa zihniyetine göre ikinci sınıf bir insan tipi olduğu yazılı idi. Kendisine gösterdim. Böyle midir dedim. Hayır, olamaz. Bunun üzerinde meşgul olalım, sen çalış dediler” (İnan, 1943, 243-244). Türk Tarih Tezi'nin ulusal düzeydeki amacı ise genel olarak Türk kimliğinin, millet olarak kurgulanan halk tarafından kabul edilmesidir. Evrensel ve ulusal amaçların kesiştiği yer ise, inşa edilen milletin, Batı'ya karşı eksikliğini duyduğu özgüven sorununun ortadan kaldırılmasıdır.

4.2. Tezin Oluşturulma Süreci

Türk Tarih Tezi'nin oluşturulması süreci 1928 yılında, Atatürk'ün isteğiyle H.G. Wells'in *Cihan Tarihinin Ana Hatları* adlı kitabının Türkçeye çevrilmesiyle başlar. Yukarıda da bahsi geçen Fransızca kitaplardaki ifadelerden rahatsızlık duyan Atatürk'ün istekleri doğrultusunda, ilk önce Türk Ocakları bünyesinde “Türk Ocağı Türk Tarih Heyeti” kuruldu ve 1930 yılının sonlarına doğru yaklaşık 600 sayfalık *Türk Tarihi'nin Ana Hatları* isimli kitap ortaya koyuldu. Sadece yüz adet basılan bu kitap, Türk Tarih Tezi'nin derlenmiş bir şekilde sunulduğu ilk yapıttır. Türk Ocakları'nın 1930 yılında kapatılması ile tezle ilgili çalışmalar 1931'de kurulan Türk Tarih Tetkik Cemiyeti çatısı altında sürdürülür. Kitabın başında Afet İnan “*Bu Kitap Niçin Yazıldı?*” sorusuna şu şekilde cevap vermektedir: “*Bu kitap, muayyen bir maksat gözetilerek yazılmıştır. Şimdiye kadar memleketimizde neşrolunan tarih kitaplarının çoğunda ve onlara mehzaz olan fransızca tarih kitaplarında Türklerin dünya tarihindeki rolleri şuurlu veya şuursuz olarak küçültülmüştür. Türklerin, ecdat hakkında böyle yanlış malûmat alması, Türklüğün kendini tanımasında, benliğini inkişaf ettirmesinde zararlı olmuştur. Bu kitapla istihdaf olunan asıl gaye, bugün bütün dünyada tabii mevkiini istirdat eden ve bu şuurla yaşayan milliyetimiz için zararlı olan bu hataların tashihine çalışmaktır, aynı zamanda bu, son büyük hadiselerle ruhunda benlik ve birlik duygusu uyanan Türk milleti için milli bir tarih yazmak ihtiyacı önünde atılmış ilk adımdır.*” (Türk Tarihinin Ana Hatları, 1930, 1).

Bir sivil toplum kuruluşu olarak algılanabilecek Türk Ocakları'nın kapatılması ve yerine devlet kontrolünde yeni bir oluşumun ortaya çıkması, tarih yazımı üzerinde devletin tam kontrol sahibi olmasını sağlamıştı (Copeaux, 2006, 40).

4.3. Tezin İçeriği

Tezin içeriğine bakıldığında ise, Türklerin Orta Asya'da güçlü bir medeniyet kurduğundan, fakat yaşanan iklim değişimleri sonucu binlerce yıl önce Anadolu'ya ve dünyanın diğer kısımlarına göç etmek zorunda kaldıklarından bahsediliyordu. Tezde özellikle kuraklık ve iklim değişiklikleri dolayısıyla göçlerin zorunlu hale geldiğinin altı çizilmiştir. Vatan sevgisine vurgu yapılan Türklerin, vatanlarını terk etmiş olmaları başka bir şekilde açıklanamazdı. Bahsedilen göçlerle birlikte uygarlıklarını da taşıyan Türkler, gittikleri yeni yerlerde uygarlıkların ilerlemesine büyük katkılarda bulunmuşlardı. Türk Tarih Tezi'ne göre, o güne kadar tarihin ilk uygarlıklarını kurduklarına inanılan Sümerler, Hititler, Grekler gibi halklar da bu göç sonucunda Orta Asya'dan Batı'ya gelmiş Türklerdi. Böylece Türk milletinin tarihinin Osmanlı Devleti'nden ibaret olmadığı gösterilmiş olur (Çağatay, 2008, 248).

5. TARİH IV KİTABI

Liseler için hazırlanmış olan ilk resmi tarih kitabı, 1932 yılında 4 cilt olarak yayınlandı. 1929 yılında yayınlanan *Türk Tarihinin Ana Hatları* adlı kitabı temel alarak hazırlanan bu dört ciltlik kitabın ilk cildi tarih öncesini ve ilk çağları ele alırken, ikinci cilt ise daha çok Osmanlı öncesi Türk tarihi ile ilgili bir kitaptır. Kitabın üçüncü cildi ise Osmanlı tarihine yoğunlaşırken, en belirgin noktası, bu kitabın Osmanlı Devleti'ne yoğun bir eleştiri içermesidir. Bu çalışmanın asıl konusu olan dördüncü cilt ise yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecini ve yapılan devrimleri anlatmaktadır. Bu dört ciltlik kitabın temel amacı, genç Cumhuriyet'in ideolojisine altyapı oluşturan Türk Tarih Tezi'ni toplum içinde benimsemesini sağlamaktı. Kitabın 2001 yılında yapılan yeni baskısının önsözünü yazan Doğu Perinçek de bu noktayı belirtir: “*Devrim, aslında tarih yapmaktan, başka deyişle toplum kurmaktan başka bir şey değildir. O nedenle her devrim, hem yıktığı toplumsal-siyasal kuruluşu, hem de kurmak istediği toplumu, öncelikle tarih üzerinden açıklamak ve kavratmak durumundadır. Kemalist Devrim de bunu yapmıştır*” (Tarih IV, 2001, IV). Kitapta, Kurtuluş Savaşı'nın amacını belirtirken kullanılan

öğelerin, Türk Tarih Tezi'nin evrensel ve ulusal düzeydeki amaçları ile benzerlik taşıması, bu yüzden tesadüf değildir: “*Kısacası İstiklal Harbi, Doğu'nun dini, toplumsal ve siyasi despotluğuyla Batı devletlerinin siyasi ve iktisadi tahakkümünden masun, yeni ve tam bağımsız bir Türk devleti kurmak için girilen çok cepheli milli savaşımın, ikinci bir tabirle 'kurtuluş hareketinin' toplamıdır*” (Tarih IV, 2001, 57).

Kitabın dördüncü cildini ilk üç ciltten ayıran en önemli husus, bu cildin yakın geçmişi ve hatta kitabın yazıldığı zamanı anlatıyor oluşudur. Özellikle kitabın ikinci bölümünün Cumhuriyet Halk Partisi programı ile büyük benzerlikler göstermesi ve muhalif gruplara ve kişilere yönelik sert eleştiriler, kitabı bir tarih kitabından çok daha fazlası yapmaktadır.

Tarih IV kitabı, Türk Tarih Tezi bağlamında dört alt başlıkta incelenebilir: (1) Uygarlığın yaratıcısı olmak, (2) Anadolu'yu çok eskiden beri sahiplenmek, (3) Ümmetçi ve hanedancı etkileri ortadan kaldırmaya çalışmak, (4) Mustafa Kemal'in liderliğini öne çıkarmak.

5.1.Uygarlığın Yaratıcısı Olarak Türkler

Türk Tarih Tezi'nin ana amaçlarından biri dünyaya, Türklerin sadece cephede değil, uygarlıkta da başarılı olduklarını göstermek olduğu düşünüldüğünde, *Tarih IV* kitabı içerisinde bu düşünceye yönelik kısımlar bulmak şartı değil. Hâlihazırda, genel olarak *Tarih* kitabı ciltlerinin ve özel olarak *Tarih IV* cildinin sadece Türk ulusal tarihini anlatmakla yetinmeyip, dünya uygarlık tarihini anlatma çabası içerisinde olması bu tip bir çabanın başlı başına göstergesidir. Yani bu kitap, Türkleri uygarlığın yaratıcısı ve dağıtıcısı olarak merkeze koyarak, bir dünya tarihi yazmayı hedeflemektedir. Kitabın ilk cümlesi de Türklere yüklenen bu özelliği tekrar eder niteliktedir: “*İnsanlık tarihinde, Türkler kadar çok ve büyük devletler kuran bir ırk gelmemiştir. Tarihte bilinen ilk medeni devletten beri (Sümer Devleti, MÖ 4000 yıl) Asya'da ve Avrupa'da kurulan beyliklerin (prenslüklerin), hanlıkların (krallıkların), hakanlıkların (imparatorlukların) çoğunu Türkler kurdu. Bir Türk devleti tarihe karıştı mı, derhal başka bir veya birkaç Türk devleti hayat sahnesine çıkar*” (Tarih IV, 2001, 1). Sovyet devriminden bahsederken, Lenin'in de “*Ruslaşmış bir Türk ailesinden*” geldiğini iddia edecek kadar kapsayıcı olan bu yaklaşım sayesinde, Türk milletinin önceki varlığı ve ezelden beri var olduğu kesin bir şekilde kanıtlanmış oluyordu.

Türk milletinin kökenlerini bu denli geriye götürmek ve tüm uygarlığın yaratıcısı olarak göstermek, Smith'in bahsettiği dikey etnik toplulukların milletleşme sürecinde “*altın çağ*” efsanelerinin oynadığı role bir örnek teşkil etmektedir. Kitabın özellikle reformların yapıldığı dönemleri anlatan son bölümlerinde, çoğu konu başlığında Türklerin Orta Asya geçmişine göndermeler yapılması, bu “*altın çağ*” nostaljisinin birer göstergesidir. Kadınlarla ilgili reformlardan bahsedilen bölümde “*Orta Asya devletlerinde ve Anadolu Etilerinde kadınların devlet reisi, kumandan oldukları, mahkemelerde hakimlik ettikleri*”nden bahsedilir (Tarih IV, 2001, 227) Denizcilik konusunda ise Türklerin denizcilikle ilgilenmelerinin “*milattan evvel 7 binden itibaren*” olduğu aktarılmaktadır (Tarih IV, 2001, 305). Madencilik konusunda da benzer cümlelere rastlamak mümkündür: “*Toprak bağrından ilk defa maden çıkarıp işleyerek insanlara yarayacak aletler haline getirenler Türklerdir. Taş devri ile Maden devri arasındaki gelişme kapısı insanlığa Türklerin eliyle açılmıştır. Orta Asya dağlarında, zengin maden damarları boyunca sıralanmış maden işleme ocakları, sıra tepeler oluşturan maden cürufu, binlerce yıllık Türk madenciliğinin bugüne kadar yaşamış sadık şahitleridir. Türkler nereye gitseler, maden aramışlar, bulduklarını işlemişler ve madenden nasıl yararlanılabileceğini yeni girdikleri muhitin halkına da öğretmişlerdir.*” (Tarih IV, 2001, 311). Hayvancılık başlığında da durum çok farklı değildir: “*At, koyun, deve, sığır, vesaire gibi insanlığın çok işine yaramış ve yaramakta olan hayvan ırklarını ilk defa milattan binlerce yıl evvel Türklerin ehlileştirilmiş olduğunu hatırlatmalıyız*” (Tarih IV, 2001, 315).

Kitapta, Türklerin uygarlığın yaratıcısı olarak dünya tarihine katkıları vurgulanırken aynı zamanda Türk milletine, diğer toplumları ötekileştirmeyen, evrensel değerlere bağlı bir milli bilinç kazandırılmaya çalışıldığı da görülmektedir: “*Türk milliyetçiliğine göre, Türk milleti bütün insanlık ailesinin yüksek şerefli bir uzvudur. Bu itibarla bütün insanlığı sever ve milli haysiyet ve çıkarlarına ilişilmedikçe başka milletlere karşı düşmanlık beslemez ve aşamaz.*”

“Türk milliyetçiliği, “bütün çağdaş milletlerle uyum içinde yürümekle beraber, Türk toplumunun özel karakterini ve başlı başına bağımsız kimliğini saklı tutmayı esas sayar” bu itibarla milli olmayan cereyanların memlekete girmesini ve yayılmasını istemez. ” (Tarih IV, 2001, 182-183).

5.2. Anadolu'nun Çok Eskiden Beri Türk Vatanı Olduğunu Göstermek

Bernard Lewis'in *Modern Türkiye'nin Doğuşu* kitabında da belirttiği gibi, Mustafa Kemal, yeni bir Anadolu Türk vatanı fikrini yerleştirmek ve bu vatana karşı güçlü bir bağlılık duygusu oluşturmak istiyordu (Lewis, 1984, 356). Yukarıda aktarılan kitabın giriş cümlesindeki ve geçmişe dönük tüm örneklerde Orta Asya ile yetinmeyip, Hititler gibi Anadolu uygarlıklarıyla da Türkleri özdeşleştirmek, Türk ulusunun bu topraklara olan aidiyet duygusunu geliştirmeye yönelikti. Ankara'nın başkent olarak kabul edilmesi Tarih IV kitabında şu şekilde ifade edilmiştir: “13 Ekim 1923 kanunuyla Türkler ikinci defa olarak Orta Anadolu yaylasında kuvvetli bir devlet merkezi kurmuş oluyorlardı. Orta yaylada ilk defa devlet merkezi edinenler Eti Türkleriydi.” (Tarih IV, 2001, 144). Smith'in dikey etnik toplulukların milletleşme süreci ile ilgili diğer önerisinin toprağa ve memlekete duyulan sevginin ve bağın güçlendirilmesi olması, *Tarih IV* kitabının bu özelliğini açıklar niteliktedir.

5.3. Ümmetçi ve Hanedancı Etkileri Ortadan Kaldırmaya Çalışmak

Tarih IV kitabının, Osmanlı Devleti öncesi Türk devletlerine ve kültürüne olan yaklaşımı ile Osmanlı Devleti'ne karşı olan tutumu arasında önemli farklar olduğunu söyleyebiliriz. Bunun en önemli sebebi, Cumhuriyet'in yeni milli kimliği sadece sınır ötesi kimlikleri ötekileştirerek değil, bunun yanı sıra, Osmanlı Devleti'nin ümmetçi ve hanedancı geleneğini de ötekileştirerek kurmaya çalışmasıdır. Benedict Anderson'ın millet tanımındaki “egemen” ögesini hatırlarsak, bu durumu, Türk milli kimliğinin, kendinden önce gelen din ve hanedan temelli kimliklerle bir egemenlik mücadelesi içine girdiği şeklinde yorumlayabiliriz. Osmanlı tarihini, Türk tarihinin karanlık bir sayfası olarak göstermek şeklinde özetlenebilecek bu tutum, Osmanlı Devleti'nin Türklerin ilerlemesini engellemekle kalmayıp, onlara önemli zararlar verdiğini söylüyordu. Örneğin, ülkenin isminde Türk kelimesinin geçmemesi şu şekilde yorumlanıyor: “Bu yanlış usul, Türklük vasfının unutulmasıyla milli tarihin en parlak eski sayfalarından ve Türklerin ilme, fenne, medeniyete hizmetlerinden birçoğunun inkârına ve başka milletlere mal edilmesinde etkili olmuştur” (Tarih IV, 2001, 183). Hilafet konusunda ise, Türklüğün “bu boş unvanı taşımak yüzünden birçok zarara” uğradığından bahsediliyor (Tarih IV, 2001, 157). Kitapta, Osmanlı hanedanının Türk milletine güvenmeyen, milli mücadele düşmanı ve hain tutumu her fırsatta dile getirilip (Tarih IV, 2001, 40 ve 146), Hıristiyanlık onuru ile savaşarak ölen Bizans İmparatoru Konstantin kadar bile olamadığından bahsediliyor (Tarih IV, 2001, 158). Osmanlı'nın kötü durumu, Türklüğe verdiği zararların karşısında bir sebep olarak sunuluyordu: “Osmanlı padişahı ve Osmanlı Hükümeti, imparatorluğun yıkılmasına, memleketin düşmanlar tarafından durmaksızın istilasına ve parçalanmasına karşı bir şey yapmayarak ve bir şey yapmak istemeyerek sırf nefislerini düşünmekle meşgulken, asıl memleketin sahip ve hâkimi olan Türk milleti, durumu iyileştirmek ve anayurdunu kurtarmak için derhal harekete geçmişti.” (Tarih IV, 2001, 14).

“Osmanlı Devleti'nin dünyanın gözünde artık hiçbir kıymeti, fazileti ve haysiyeti kalmamıştı; adeta koruma ve vesayet altına alınmıştı” (Tarih IV, 2001, 129).

Kısacası, Türk tarihinin Osmanlı tarihinden ibaret olmadığı, aksine Osmanlı Devleti'nin ezelden gelen Türklük bilincine önemli zararlar verdiğinden sürekli bir şekilde yakınıyor, buna karşılık Türk Milleti'nin değerlerine sahip çıktığının altı çiziliyordu: “Her milletin ruhunu görüp, anlayıp açıklıkla tarif etmek çok zordur; özellikle Türk milletinin ruhunu tahlil ve tarif daha zordur. Türkün ruhi kuvveti, sınırsız irade ve metaneti, insanlık tarihinin her safhasında belirir. Bu ruhi kuvvet sayesinde, Türk bilinen dünyanın birkaç defa tek başına sahip ve hakimi oldu; bu ruhi kuvvet sayesinde Türk, mağlup sanıldığı sıralarda, kaç defa başını kaldırıp o galipleri perişan etti; bu ruhi kuvvet sayesinde Türk, iki yüz yıldır mahvına çalışan ve her beş on senede bir defa artık ölüyor denilen Osmanlı-Türk Devleti'ni yaşattı; nihayet yine bu ruhi kuvvet sayesinde Türk, Osmanlı İmparatorluğu parçalanırken başını kaldırdı, düşmanlarını kovdu ve kazandığı zaferlerle kendine sağlam ve yeni bir devlet kurdu.” (Tarih IV, 2001, 133).

5.4. Mustafa Kemal'in Liderliği

Mustafa Kemal'in savaş kazanan komutan olması gerçeğinden hareketle, O'nun şahsında, Türk Milletini yeni rejim etrafında birleştirme amacı da Tarih IV kitabında görülen bir diğer konudur. Kitabın çeşitli yerlerinde Mustafa Kemal'in karizmatik liderliğinin vurgulandığını görmekteyiz: “Mustafa Kemal, Selanik Mülkiye Rüştiye'sine kaydedildi. Bu mektepte bir hocanın kendisine haksız olarak bir değnek vurması üzerine derhal mektebi bıraktı ve kendiliğinden Askeri Rüştiye'ye girdi. Burada, ateşli zekâsı, olağanüstü kabiliyeti, hele matematikte emsalsiz yeteneğiyle sıvrilerek öğretmenlerin dikkatini çekti. Ve her açıdan pek çabuk geliştiğinden hocaları ona bir talebe değil, yetişmiş bir adam ve arkadaş muamelesi yapmak lüzumunu duydular.” (Tarih IV, 2001, 16).

“Kısacası maddi açıdan bakılınca Sakarya Meydan Savaşı'nın Türkler lehine sonuçlanmak ihtimali yok gibiydi. Fakat Yunanlılarda bulunmayan çok önemli etkenler, Türkler tarafındaydı. Mustafa Kemal gibi bir askerlik dehası, Mustafa Kemal gibi çelik bir irade, Fevzi ve İsmet Paşalar gibi savaş meydanlarında büyük kıtaların sevk ve idaresinden yetişmiş büyük kumandanlar ve Kazım, Şükrü Naili, Kemaleddin Sami, Fahreddin, İzzeddin, Derviş ve benzeri gibi kumandanlar, ölümü hiçe sayan fedakar subaylar ve nihayet ordunun esaslı kitlesini oluşturan Türk milleti gibi bir cevher, o tarafta yoktu... Türk milleti, ihtiyarıyla, genciyle, kadınıyla, çocuğuyla, nesi var nesi yok hepsini feda ederek, vatanın savunmasına kalkmıştı.” (Tarih IV, 2001, 99).

6. SONUÇ

Çalışmamız sonucunda, Türk Tarih Tezi'nin hem çağdaşlaşma amacı taşıyan Türk inkılabı açısından hem de milletleşme çabası içerisindeki Türk halkı açısından başarılı sonuçlar doğurduğunu söyleyebiliriz. Tarih IV kitabında net bir şekilde görülen tezin etkileri, sadece 1930'lu yılların tarih kitaplarında değil, günümüze kadar yazılmış ve liselerde okutulmuş olan hemen hemen tüm tarih kitaplarında bulunabilir. Bununla birlikte, Türk Tarih Tezi'nin, geliştirildiği dönemin şartları dâhilinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Tez, milli kimlik inşası ile birlikte, belki de ondan daha fazla, Türk milletinde özgüven inşası amacıyla kullanılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akbaba, Y. (2017). “Eski Türk Tarihi Araştırmalarının İki Öncü İsmi: Mustafa Celaledin Paşa ve David Léon Cahun”. SUTAD. Sayı:42.
- Akınoğlu, O. ve Arslan, Y. (2007). “Türkiye'de Ortaöğretim Öğrencilerinin Tarih Kavramlarını Kazanma Durumu ve Değerlendirilmesi”. Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı:18.
- Anderson, B. (2007). Hayali Cemaatler. İstanbul. Metis Yayıncılık.
- Aydemir, Ş. S. (1999). Tek Adam, Cilt III. İstanbul. Remzi Kitabevi.
- Copeaux, E. (2006). Türk Tarih Tezinden Türk İslam Sentezine. İstanbul. İletişim.
- Çağatay, S. (2008). “Otuzlarda Türk Milliyetçiliğinde Irk, Dil ve Etnisite”. Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Milliyetçilik. İstanbul. İletişim Yayınları.
- Fergusson, J. (1872). Rude Stone Monuments All Countries. London. <https://archive.org/details/rudestonemonumen00ferg>. Erişim Tarihi: 26.04.2018.
- Gibbons, H. A. (2017). Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluşu. Çev: Ragıp Hulusi Özden. Altınordu Yay. Ankara.
- İnan, A. (1939). “Atatürk ve Tarih Tezi”, Belleten. III/10.
- Kabapınar, Y. (2001). “Başlangıcından Günümüze Türk Tarih Tezi ve Lise Tarih Kitaplarına Etkisi” http://web.deu.edu.tr/ataturkilkeleri/pdf/1.ciltsayi2/c1_s2_yucel_kabapinar.pdf.
- Korostelina, K. (2008). “History Education and Social Identity”. Identity: An International Journal of Theory and Research. 8.
- Lewis, B. (1984). Modern Türkiye'nin Doğuşu. Ankara.
- Özkırımlı, U. (2008). Milliyetçilik Kuramları: Eleştirel Bir Bakış. Ankara. Doğubatı.

Sivrioğlu, U. T. (2015). “Aryan Teorisi ve Türk Tarih Tezi”. Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi. Cilt:2 Sayı:6/Ađustos.

Smith, A. D. (2009). Milli Kimlik, Çev: Bahadır Sina Şener. 5. Baskı. İletişim Yayınları. İstanbul.

Tarih IV. (2001). İstanbul. Kaynak Yayınları.

Türk Tarihinin Ana Hatları.(1930). İstanbul. Devlet Matbaası.

Ünlütürk, Ö. (2015). “İrk Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Adli Antropolojide Kullanımı”.Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi. Sayı:29.

Wells, H. G. (1920). Outline of History: Being a Plain History of Life and Mankind. <https://archive.org/details/OutlineOfHistory>. Erişim Tarihi: 05.05.2018.

Yavaş, G. (2017). “İkinci Dünya Savaşı İtalya'nın Dış Politikası (1948-1990: Atlantikçilik ve Avrupalılık”. Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi. Cilt:8. Sayı:2.

